

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา “การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมใต้ ในเมืองเชียงใหม่ รัฐฉาน สาธารณรัฐเมียนมาร์” โดยได้ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิจัยแล้ว ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยอาศัยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมอย่างมีขั้นตอน

๓.๑.๑ ศึกษาจากเอกสาร

โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมใต้ ในเชียงใหม่ รัฐฉาน จากแหล่งข้อมูล เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ (รวมถึง ฉบับ CD-ROM) หนังสือ บทความ เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาไท (จีน ลื้อ ไทใหญ่) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต) ตามแนวทางทฤษฎีทางการพัฒนาสังคม และใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) จากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มาประกอบด้วยร่วมกันได้แก่ ตำนาน และคำว กลอนขอ ซึ่งมีความเชื่อมโยงทางศาสนา คติ ความเชื่อ สังคมและวัฒนธรรม ตามประเด็นที่เป็นไปเพื่อการอนุรักษ์ และการพัฒนาสังคม

๓.๑.๒ ศึกษาจากภาคสนาม

เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) รวมถึงการสนทนา

ถามตอบแบบไม่เป็นทางการกับบุคคลที่เชื่อถือได้ และผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๘ ด้านและอื่นๆ ที่จะเป็นแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมได้

๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการจัดเก็บข้อมูล ๑๕ รูป/คน ๓ กลุ่มใหญ่ ดังรายชื่อต่อไปนี้

๑. นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในเมืองเชียงตุง รัฐฉาน ๕ รูป/คน

- ๑) สมเด็จพระราชาธิบดี วัฒนวงศ์ เชียงตุง
- ๒) คุณ ทองคำ ประธานโคปกะ (กรรมการศาสนา เมืองเชียงตุง)
- ๓) คุณ ดวงแสงลัง ฝ้ายวัฒนธรรม เมืองเชียงตุง
- ๔) คุณ เก่งคำ ฝ้ายวัฒนธรรมหญิง เมืองเชียงตุง
- ๕) คุณ ดวงแก้ว กรรมการพรรคการเมือง เมืองเชียงตุง

๒. ผู้นำชุมชนในเมืองเชียงตุง เช่นพระสงฆ์ ๕ รูป/คน

- ๑) พระครูบาสาม เจ้าคณะภาครัฐฉานตะวันออก
- ๒) พระครูบาแก้ว วัดยางล่อ
- ๓) พระครูบาทิพย์ นักวิชาการ ในเมืองเชียงตุง
- ๔) ตัวแทนนายอำเภอทั้ง ๕ เขต
- ๕) ตัวแทนผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๕ เขต

๓. นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเชียงตุงและผู้ทรงคุณวุฒิในเมืองไทย ๕ รูป/คน

- ๑) รศ.ดร. อนุชาติ โธมัส เป็ลติเยร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ๒) ดร. สุพิน ฤทธิ์เพ็ญ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนสรีรพิทยาคม
- ๓) พระครูประวิตรวรานุกูต, ดร.(เสนอ ธรรมวโร) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่

๔) พระอธิการอนันต์ อาทิตตธมโม วัดท่ากระดาศ เชียงใหม่

- ๕) อาจารย์ทวี สว่างปัญญางกูร ผู้ทรงคุณวุฒิ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีขั้นตอนลักษณะการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคมแล้วใช้การตั้งคำถามสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ ในด้านต่างๆ ของการวิจัย

๒. สร้างแนวทางแบบสัมภาษณ์

๓. นำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์การวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๔. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ๕ ท่าน ให้คำแนะนำแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้การวิจัยที่ถูกต้องและมีประโยชน์ต่อการวิจัย ได้แก่

๑) พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผศ.ดร. (ทองขาว กิตติธโร) คณะบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) อาจารย์ ดร. บัว พลรัมย์ อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) อาจารย์ ดร. ทรงวิทย์ แก้วศรี อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์การวิจัย

๖. จัดพิมพ์แบบสอบถามสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

๓.๓.๑ ลักษณะของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของ

การวิจัยเป็นสำคัญ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไท ในเชียงใหม่ รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์” โดยมีแบบสัมภาษณ์ ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒) คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ ๓) แบบสัมภาษณ์ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไท ในเชียงใหม่ รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ในหัวข้อประเด็นด้านต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม คือ ๑) ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนและเมืองเชียงใหม่ เป็นอย่างไรบ้าง? ๒) สภาพนิเวศวิทยาที่เปลี่ยนแปลงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไรบ้าง? ๓) สภาพสาธารณูปโภคในหมู่บ้าน เป็นอย่างไรบ้าง? ๔) การประกอบอาชีพจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไรบ้าง? ๕) ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (เปรียบเทียบกับอดีตกับปัจจุบัน) เป็นอย่างไรบ้าง? ๖) ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม เป็นอย่างไรบ้าง? ๗) มีข้อเสนอแนะต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทและแนวทางการพัฒนาสังคม ในเชียงใหม่ รัฐฉาน เมียนมาร์ เป็นอย่างไรบ้าง? ๘) มีข้อเสนอในด้านอื่นๆ เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมและประเพณีไท ในเชียงใหม่ เป็นอย่างไรบ้าง? รวมทั้งหมด ๘ ด้านคือ

- ๑) ด้านครอบครัว (Family)
- ๒) ด้านการศึกษา (Education)
- ๓) ด้านศาสนา/ภาษา (Religion and Language)
- ๔) ด้านเศรษฐกิจ (Economy)
- ๕) ด้านการเมืองการปกครอง (Politic and Administration)
- ๖) ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environment and Healthy)
- ๗) ด้านวัฒนธรรม/ประเพณีไท (Tai's culture and Tradition)
- ๘) อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท (Tai Identity)

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยอาศัยการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมอย่างมีขั้นตอน

๑) เริ่มด้วยการศึกษาค้นหาข้อมูล แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว นำมารวบรวมให้เป็นข้อมูลพร้อมทั้งการสัมภาษณ์เพื่อการเข้าใจและการพัฒนาสังคมไทในเมืองเชียงใหม่โดยภาพรวมทั่วไป

๒) ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ไปถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๕ รูป/คน ที่ใช้ในการวิจัย

๓) ภายหลังที่ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัย จากงานเอกสารแล้ว ก็ลงภาคสนามสำรวจที่เชียงใหม่ โดยสัมภาษณ์ผู้ชำนาญและนักวิชาการผู้ให้ข้อมูลสำคัญและร่วมสังเกตกิจกรรมและพิธีกรรม เทศกาลต่างๆ ในเมืองเชียงใหม่ รัฐฉาน ถัดมาก็คือสัมภาษณ์นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเมืองเชียงใหม่เพื่อให้ทราบสภาพลักษณะทั่วไป ปัญหา การเปลี่ยนแปลง ข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไท โดยการจดบันทึก ถ่ายภาพ และบันทึกการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกเป็นเอกสารและบันทึกโดยเครื่องอัดเสียง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และร่วมสังเกตการ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไท ในเชียงใหม่ รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และ วิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis technique)

๓.๕.๒ วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

นำข้อมูลที่ลงภาคสนามการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการ และสัมภาษณ์ มารวบรวมสังเคราะห์และวิเคราะห์ เนื้อหาสาระในประเด็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์และการพัฒนา โดยอิงอาศัยหลักแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และอื่นๆ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียงเชิงพรรณนาวิเคราะห์